

Illés Szidónia És Rokonai

Izraelben, Gázában készült a kép, 1978-ban. Jobbról az első Olga nagynéném, mellette én állok és az unokatestvérem, Teszler Józsuá lánya, Cipóra, aki művészettörténetet végzett. Értelmiségi család. Körülötte, azok az ő gyerekei Látható, hogy mindenütt sok a könyv. Izraelbe először 1978-ban látogattam, majd aztán 1980-ban. Akkoriban száz dollárt és egy meghívót kellett küldjenek ahhoz, hogy elmehessél. Nekem sok barátom van Izraelben szétszórva, Románia minden részéről. Izraelben mindenki zsidó, de ők a származási ország szerint román zsidók. A Siunak szólított Teszler Józsuá unokatestvérem most Gázában lakik az egész családjával: Eszter nevű feleségével, Cipóra és Ráhel nevű leányaival, azok férjeivel és gyermekeikkel. Ráhelnek és férjének most még több gyermeke van, mert az ortodox zsidóknál tilos a terhességmegszakítás, valamint azért, mert az arabok sokan vannak, és ennek ellensúlyozására minden zsidó családnak legalább három gyermeke kell legyen. Az unokatestvérem veje közgazdász, üvegházuk van, és virágokat exportálnak. Ottjártamkor Józsuá unokafivérem megmutatta a narancs- és avokádókörté-kerteket, amiket ők ültettek. Nagyon sokat dolgozott a meggyökereztetésükkel, mert a talaj elég terméketlen, és a vízzel takarékoskodni kell. Elsősorban maguknak termelnek, de minden kibucnak van egy üzeme is, ami exportra termel. Mindenki termel valamit. Például a férjem unokatestvére olyan szabáson dolgozott, ahol a gyermekek számára javítómunkákat is végeztek. Nagyon érdekes, hogyan van ott az életük megszervezve. Ők nem vallásosak túlzottan, bár a zsidó ünnepeket, kevésbé szigorúan, de megtartják. A rokonaim Izraelben már nem viselnek parókát, hanem a saját hajukat hordják, és észrevettem, hogy sokan a kipát sem viselik. Ők már felvilágosultak. Vannak azonban Izraelben ortodox zsidók is, akik szombatoként lezárják határaikat, ahol ők élnek. Ezeknél 1978-ban láttam egy sátoros ünnepet, ahol a férfiak egymással táncoltak, és strájmli nevű bundás fejfedőt viseltek. Izraeli látogatásomkor nagyon sok helyre eljutottam, Olga néném minden múzeumba elvitt. Láttam a Jad Vasemben a Holokauszt- emlékházat. Nagy hatással volt rám a gyerekek emlékműve. Mikor belép az ember, a villany kialszik, és mintha az égboltot látszana, majd a sötétből a halott gyerekek nevét, korát és

származási helyét kiáltják angolul, németül és más nyelveken pár percen keresztül. Nincsenek friss híreim Józsuáról és a családjáról. Nehéz tudakozódni. Nemrég fölhívtak telefonon, és örvendtek, hogy életben vagyok. Amikor az ottani terrorcselekményekről hallok, aggódom értük.